

Ta podpis C. je po mojem mnenju tudi Curalt. Kuraltov je bržčas tudi v Ilirskem listu 1820 (št. 1.) „Neujahrswunsch eines Postschreibers“ s podpisom „Striegelswerth am 1. Janmonats 1820 Tachypus Epistolander Postschreiber daselbst. C.“ Čuden je videti ta podpis s C, kajti navadno se je menda pisal s K. Netočna je trditev na strani 2., da je g. Pintar po farni matriki v Stari Loki dognal, da se je oni Kuralt iz l. 1757 rodil v Žabnici od roditeljev Miklavža in Mine. To je dognal Besniški župnik, g. Fr. Pokorn, od katerega je podpisan dobil potrebne podatke in jih Remešu sporočil. — Suum cuique! Spoznali smo na tem iz češčine prevedenem spisu, da je popolnjevanje in krajšanje kaj rado še nepopolno.

Dan na dan lahko opazujemo, kako je sedanja slovenščina ukopana in vgreznjena v moderne imperfektivnikarske nauke, zato se ne bomo čudili prevodu, ki je iz „Eben als ich diesen Brief schließe, kommt ihr Vater zu mir“ napravil „Ravno ko končujem to pismo, prihaja Vaš oče k meni“. — Jaz bi rekel: „Ravno ko sem bil na tem, da pismo končam, je prišel Vaš oče k meni“; tudi „priede“ bi mi ne bil neugoden, nad „prihaja“ se je pa moja izneslovenelost kajpada morala spotekniti. Pa kaj zato? — Samo da je nedovršnikovanju ustrezno, — slovenstvo je rešeno. —

L. Pintar.

Časopis za zgodovino in narodopisje. 9. letnik (1912). Izdaja Zgodovinsko društvo za Slovensko Štajersko, Maribor. 80. 166 str. — Člani društva ga dobe brezplačno, za nečlane stane 6 K.

Nekoliko pozno je razposlalo letos Zgodovinsko društvo ta svoj dar članom, zato pa jih je odškodilo z njegovo bogato in zanimivo vsebino. V prvem članku, „Vitezi Pesničarji“ (str. 1–41) opisuje Fr. Kovačič rodbino plemenitašev, ki so imeli svoj prvotni dom v Pesnici pri Mariboru, ki so, kolikor nam zgodovinski viri poročajo, nekako izrastli iz naših domačih tal in bili, kakor vse kaže, domače, slovenske krvi. Od l. 1190., ko zasledimo prvega Pesničarja s pristnim domačim imenom Negoj, pa tje do l. 1574., ko je (25. aprila) umrl zadnji tega imena in rodu, Wolf Konrad, zasledujemo, kolikor je mogoče po ohranjenih virih, zgodovino teh vitezov, ki so igrali svojo veliko vlogo za časa Baumkircherja, Vitovca, celjskih grofov in našega kralja Matjaža. Najvažnejše listine za njihovo življenje so dodane v prepisih in obsegajo dobo od l. 1343–1414. — Fr. Kidrič je objavil zanimiv članek, „Oblega Sigeta v sodobnem hrvaškem opisu“ (str. 42–97). Znamenita oblega Sigeta (1566) je bila sicer znana po latinskih in nemških prevodih sodobnega hrvaškega opisa, toda o hrvaškem izvirniku do najnovejšega časa ni bilo ne duha ne sluha, in še leta 1911. je moral Klaić pisati, da je „ili negdje zametnut ili je propao“. A. Kaspret pa je v arhivu kneza Karla Auersperga na gornjeavstrijskem gradu Losensteinleithnu zasledil glagoljski rokopis, ki ga je Kidrič tukaj priobčil prepisanega v latinico. S podrobno analizo zgodovinskih poročil in gramatično preiskavo teksta dokazuje, da je bil pisec tega poročila severni čakavec, ki je poznal hrvaško literarno tradicijo, bil med oblego v Sigetu, prišel 7. septembra 1566 v turško robstvo in bil pozneje odkupljen. S tem kratkim poročilom pa bogata vsebina tega zanimivega članka seveda ni izčrpana. — M. Dolenc, naš znani pravni zgodovinar in teoretik, je opisal „Postanek in pomen inštrukcij za krvna sodišča na Štajerskem, Kranjskem in Koroškem“ (str. 98–115) in pokazal, s kakim uspehom je pridobivala notranje-avstrijska vlada čimdalje več vpliva na justično upravo, absolutistično stremljenje, ki je privedlo nazadnje do tega, da je postalo krvno sodstvo, ki je bilo izkraj čisto ali vsaj z malimi izjemami samostojno, nazadnje pravcata karikatura. Čuditi se je, da se je, vsaj formalno, vzdržalo tje do srede XIX. stol. (1850). Spis

bo zanimal naše juriste in zgodovinarje. — L. P i n t a r se je oglašil z razlago dveh krajevnih imen, „Vuizilinsteti“ in „Primet“ (str. 116—127), ki je tukaj tako na mestu, da se človek čudeč vpraša, zakaj se je oglašil šele v 9. letniku. Vkljub skrbni preiskavi in mnogim paralelam pa prva razlaga (Vuizilinsteti < Luizilinsteti = Mala vas > Mava vas > Mavčiče) pač ne bo mogla obveljati. Težišče (odločilno!) tiči v predzadnjih dveh stavkih. Če bi naj bila razlaga verjetna, bi moral pisec dokazati, da se je 1. trdi slovenski *l* že tako zgodaj (v 10. stol.!) začel labijalizirati in 2. da je *l* v nemškem „lützel“ zvenel za slovenska ušesa trdo. Oboje pa je zelo, zelo neverjetno. — V malih izvestjih opisuje Fr. Kotnik „Ženitovanjske navade v Slovenjem Plajpergu“ (str. 128—133) in Al. Trstenjak opozarja na „Slovenski robotni patent cesarice Marije Terezije z dne 5. grudnia 1778 za Štajersko“ (str. 133—134). Mnogo bolj ko temu piscu, ki si z nekolikimi vrsticami skuša zasigurati prioriteto slučajne najdbe, pa je hvaležen znanstvenik Avguštinu Stegenšku, ki je zasledil „Nov vir za zgodovino skakačev“, te za zgodovino slovenske reformacije in dobo pred njo tako značilne in pomembne sekte, pa ga je ob enem tudi v celoti priobčil (str. 134—139). Književna (str. 140—144) in društvena poročila (str. 144—159), nekrolog † K. Štreklju, dolgoletnemu in največjemu sotrudniku (160) in imenik članov (161—166), to je ostala vsebina tega bogatega in zanimivega zbornika.

V društvenih poročilih konstatira odbor z obžalovanjem, da nekatere slovenske revije društvenih publikacij niti ne omenjajo, dasi jim pošilja društvo recenzijske izvode. Tega je kriva indolenca in neorijentiranost naše publicistike, ki nam je na veliko škodo. V lanskem „Časopisu“ je izšel znamenit članek, „Dvoje slovenskih fevdskih priseg“, ki je pokazal, da je morala cesarska vlada v Gradcu v 17. in v začetku 18. stol. s slovenskimi vazali poslovati v slovenskem jeziku. O tem članku bi bil vsak naš list moral prinesiti vsaj eden daljši feljton ali celo uvodni članek že zato, da bi se pokazalo, da imamo vsaj nekaj naše slovenske zgodovine. Naša publicistika pa ga je brez izjeme prezrla; zato pa ima vedno odprta ušesa in odprte predele za razne Žunkovičeve in Topolovškove fantazije. Znanost in publicistika bi se morali pri nas podpirati in vzajemno delati — pri nas pa je znanstvenik obsojen v to, da mora obtičati med svojimi knjigami in popirji, naš žurnalist pa misli, da zadostuje v vseh naših političnih in kulturnih vprašanjih popolnoma to, kar mu daje njegov lastni „cerebellum“.

V teh naših — ne ravno veselih — razmerah je treba izreči posebno hvalo društvu, ki po veliki večini s privatno požrtvovalnostjo vzdržuje v ogroženem ozemlju muzej in izdaja strogo znanstveno publikacijo. Ta publikacija je posvečena raziskovanju naše zgodovine in našega narodopisa. Spoznavanje tega, kar smo nekdanj bili in kar smo danes, pa je spoznavanje nas samih, prva in nujno potrebna podlaga za realno narodno delo. Širši javnosti je društvo znano po svojem „Časopisu“, ki je v znanstvenem svetu ugledna in cenjena publikacija in ki je v teku teh let — prihodnje letó bo praznoval desetletnico! — združil v sebi skoro vse naše najboljše znanstvenike. Najboljše jamstvo za njegov nadaljnji razvoj je njegova vseskozi resna znanstvena forma, za kar gre hvala sotrudnikom in njegovemu spretnemu in neumornemu uredniku A. Kaspretu, in razveseljivo dejstvo, da se krog njegovih sotrudnikov leto za letom večja, kar ga bo obvarovalo neprijetne enoličnosti in enostranosti. Letos šteje „Zgod. društvo za Slov. Štajersko“ 338 članov, pa bi jih lahko mnogo več. K 10letnici njegovega „ČZN“ naj pristopijo društvu še vsi oni, ki jim je mar razvitka našega znanstva. Naj pomnijo, da je glasilo tega društva edini slovenski časopis za zgodovino in narodopisje. *Jož. A. Glonar.*